

Koonga valla leht

Jumnumaa kuukiri

NR 2 (131) veebruar 2007

VAATA VENNAS (Jumnumaa) Ants Välimäe

Vaata vennas, mida sa näed -
see pleekind ranniku taevas
vaata vennas mida sa tunned ,
see põuas põlenud paik

Tammesaludes sarapuutukad
ja kadakaväljade vaip
Tuules puisniidu hõngu
ja maalinn on kaunis ja vaik

Vaata vennas, kodust kui läed
Su`st jäävad isade rajad
samad rajad kus sinagi käinud
ja kus su lapsepõlv jäänd

Viinavabrik, kus varemeil ronisid
kraavid, kus proovisid vett
ja põldmarjapärgades
kiviste aedade kett

Harva vennas kodus sa käid
kus kõik jäänd väikseks ja vanaks
Astud tuttavaid tolmuseid tänavaid
elulugusid näed

Kus ka iganes elad või rändad
ikka jummlaseks jääd
Paest ja kadakast tehtud,
nende vahele viimaks sa läed

Tagasi koju

Aastad lähevad ja põlvkonnad kasvavad kiiresti. Koonga koolist on sirgunud mitmesuguse erialaga tegelevaid inimesi. Nende seas on ka neid, kellele südamelähedane muusika. Nii sündiski mõte kutsuda koju tagasi vilistlased oma muusikaga, et sellest saaks osa ka vallarahvas ja külalised.

Väiksest mõttest tekkis Koonga kooli direktoril Ülle Andreal kindel otsus korraldada kontsert “Tagasi koju”. Suurt tuge andis ettevõtmisele see, et kõik esinejad olid kohe nõus tulema ja pidasid seda suurepäraseks võimaluseks oma vana head kooli vaatama tulla ning tuttavatega taas kohtuda. Koolirahvast aitasid seda üritust ette valmistada ja läbi viia Riina Kappak, Agnes Kaio, Karin Roosileht ja Kristi Kangur. Kohvikut pidasid Tiina Vambola ja Tiia Künnap, maja puhtuse eest enne ja peale kontserti hoolitsesid Meeli Luige ja Silje Koks.

Kontserdist endast. Kella kuueks olid kooli saali pandud pingiread täis ja toodi seisjatele istekohtijuurdegi. Kuulajaid kogunes üle saja viiekümne.

Tervitus- ja tänusõnad lausus Ülle Andrea ja algaski kontsert. Öhtut juhtis sujuvalt Valdur Sepp, kes eelkõige paljudele tuntud Oidremaal toimunud “Laulge kaasa” lindistusest. Tema sissejuhatatud esineja ei pääsenud kergelt. Tuli mälusopist otsida noorusaegseid mälestusi ja mõni riugaski, mida nüüd võib juba avalikustada. Ei pääsenud publiku seas oma mälestustest nii mõnigi endine koolipoiss.

Esimesena laulis meile kõigile tuntud ja armastatud vallavanem, sel öhtul lihtsalt Andres.

Temale järgnes Sirje Järvet oma tütreaga, kes esitasid vaimulikku muusikat nii flöödil kui lauluna. Sirje ema, Ella Põldsoo, kes oli aastaid Koonga kooli õpetaja, tuli ka kontserdist osa saama.

Vahepalana esitas Evi Liiva kauneid luuletusi, mis ikka kusagilt Koongaga seotud. Meelde jäi lastekirjanik Ellen Niidu kirjutatud luuletus Pikaverest.

Oma laulu ja flöödiga oli koju tulnud Eve Pärnsalu, kes on esinenud mitmeid kordi ka kodukülas Lõpel.

Nooremast põlvkonnast astusid publiku ette Lili Mägi ja Rita Mäesepp (*pildil*). Ikka laulu ja pillimänguga.

Kontserdi lõpetasid vennad Ants ja Jaanus Välimäe. Hea muusikamehena kirjutab Ants ise ka laule, mis õnneks ei jää sahtlisse. Tema laul “Vaata, vennas” on meie kadakasest ja paesest maast- Junnumaast ning sobis hästi igatsusena koju. Oma lauluarmastuse on ta ka süstinud pisitütresse, kes lustaka Pipina (*ülemisel pildil*) laulis ja

lõi hundiratast.

Usun, et iga saalisolija jäi väga rahule, öhtu kavasse olid põimitud ikka koduga seotud palad. Soe tunne saatis kindlasti kõiki koduteel.

Korraldajate siiras tänu Andres Hirvelale, kes oli igati abiks oma tehnikaga, et kontsert hästi õnnestuks.

Lõpetuseks, koolil on oma salajane unistus soetada puutetahvel. Selleks pandi välja korjanduskarp, kuhu laekus öhtu jooksul 641, 20. Kool tänab kõiki annetajaid ja nüüd on puutetahvli soetamiseks pisike algus tehtud.

Merike Pikk mets

Tublid mälumängurid

15. veebruaril toimus algklasside maakondlik viktoriin “Varia”. Lõpe koolist osalesid seal kolmanda klassi õpilased Mait Reinart, Karmo Kaljula ja Marii-Heleen Lohu (*pildil*) ning saavutasid tubli kolmanda koha. Last juhendajaks oli õpetaja Liliana Tammearu. Edu neile ka edaspidiseks.

Lõpe kool

Põhjused, miks me ei taha kaevandusi Koonga külas.

Siiani on arendajad esitanud valla lehes oma seisukohti. Vähemalt tundub, et need kirjutised on nende tehtud, allkirju ju pole olnud. Mina olen siin vallas eluaeg elanud ja tahan siin ka edaspidi elada. Sellepärast ajas jutt kaevandustest mind väga ärevile. Inimestega rääkides selgus, et keegi ei taha kaevandusi. Pikavere Küla Seltsi üldkoosolek andis mulle volitused protesteerida kaevandajate keskkonnamõju hindamise programmi vastu ja taotleda Pikavere küla muinsuskaitse alla võtmist. Pöördumise tekst sündis inimeste ühise mõtlemise tulemusena ja saadeti Keskkonnaministriesse, Pärnumaa Keskkonnateenistusele ja Koonga valla volikogule. Seda enne 10. jaanuari, nagu Keskkonnaministries soovis. Probleem on selles, et karjäärade läheduses paiknevad 5 maja, neist lähim vaid 300 m kaugusel, peale selle jääb kaevanduste mõjupiirkonda vähemalt 18 puurkaevu, pealekauba salvkaevud. Mida teeb kaevandus joogiveega, võivad kõik läheduses sauva Anelema karjääri juures elavatelt inimestelt küsida. Mina läksin ja küsisin. Seal on joogivesi rikutud, pruun ja haisev, vee analüüs näitab mitmekümne kordset rauasisalduse tõusu. Peale selle on iga kord peale lõhkamist mõnedes kaevudes vesi sogane ja seda 80 m sügavuste kaevude puhul. Meie praegused kaevud on enamjagu 18-25 m sügavused ja jäävad niigi osaliselt kuivadael suvedel tühjaks. See tähendab seda, et kaevanduse tulekuga kaoks meie vesi hoopis ja ka sügavamad kaevud ei garanteeri puhast vett. Loomulikult ei puuduta see küsimus kõiki, jutt käib 2-3 km suurusest ringist ümber kaevanduste. Koonga keskasulal on trassivesi ja otsa see vast ei saa.

Teine tõsisem asi, mis puudutab paljusid inimesi rohkem, kui praegu ehk mõeldakse, on teed. Suured autod lõhuvad väga kiiresti meie niigi viletsad teed. Teedevalitsus on ametlikult teatanud, et meie teede kapitaalremonti pole ette näha enne 2010. aastat. See tähendab, et suured autod hakkavad sõitma mööda praeguseid teid ja on ekslik arvata, et kaevandajad teeksid korda Kalli tee, mis läheb läbi Nedrema puisniidu või Ahaste tee, mis on üsna vilets ja käänuline või Mihkli tee, mis on iga kord peale laata üsna hull, sest nii palju sõidetakse. On veel Pärnu-Jaagupi tee, mis on ka alalõpmata kohutavalt

aukus. Kõik need inimesed, kes nende teede lähedal elavad või ise autoga sõidavad, võiksid korraks mõelda, mida see tähendab, kui päevas sõidab näiteks 40 suurt veoautot... Koormatelt lendab tolmu, nii et meie teede ääres on kõik kaetud paksu halli kihiga. See mõjub eriti rängalt meie puisniidule.

Meile on räägitud, et kaevandusse tekib töökohti ja kindlasti tekibki. Pole aga öeldud, kui palju neid tulla võiks. Need inimesed, kes käisid koosolekul, kuulsid Erki Niitlaane sõnu, et kaevanduses töötavaid inimesi valitakse eriti hoolikalt ja minevikus ei tohi olla ühtegi plekki. Loomulikult on vajalikud ka spetsiaalsed oskused ja väljaõpe. Ma ei vaidlegi vastu, et kui meie inimestest kasvõi üks sinna tööd saab, on see tema jaoks suur asi. Samas on ka see suur asi, kui paljud enam rahulikult elada ei saa, sest ükskõik, kui hästi ka lõhata, müra ja vibratsiooni ei ole võimalik täielikult vältida. Meie loodus on ainulaadne, ise siin elades ei pruugi enam märgatagi, kui ilus ja eriline meie kodu on. Vallas on erakordselt palju loodusväärtusi, otse planeeritava kaevanduse sees on kolm vääriselupaika, väga lähedal on Naissoo ja Koonga tammikud, ka Natura alad. Pärnumaa Keskkonnateenistus on väga pingsalt meie kaevanduste lool silma peal hoidnud ja on esitanud 4 lehekülge täiendavate uuringute nõudmistele ja ettepanekutega. Seda on võib-olla raske uskuda, aga algselt polnud arendajatel plaanis looduses kohapeal ühtegi uuringut teha. Muinsuskaitseamet on ka meie sündmusi jägimas, Eduard Rajari sõnade kohaselt tuleks arvestada selle piirkonna miljööväärtust, samuti on kaevandusala täielikult läbi uurimata ja kes teab, mis seal veel leiduda võib.

Keskkonnaministries edastas meie kirja arendajate palgatud Inseneribüroole Steiger, kes teeb keskkonnamõtjude hindamist, peale selle tegime otse neile veel ühe pöördumise, siamaale pole nad jõudnud meile vastata. Keegi ei oska öelda, kas ja millised parandused nad oma programmi teinud on.

Valla volikogu peab kaevanduste poolt või vastu lõpuks otsustama, siiani pole sellest volikogus üldse juttu olnud. See ei ole lihtne, äkki peks andma inimestele võimaluse asja üle järele mõelda?

Nele Tamm

Pikavere Küla Selts

Alates 01. jaanuarist 2007 hakkas kehtima uus Metsaseadus (edaspidi MS) (RTI, 04.07.2006, 30, 232), millega seoses on keskkonnaminister välja andnud mõned uued määrused, millest metsaomaniku jaoks on olulisim ehk „Metsa majandamise eeskiri“ (edaspidi MME) (RTL, 09.01.2007, 2, 16). Uuendused on vajalikud metsa kui ökosüsteemi kaitseks ja säästva majandamise tagamiseks. Kuna seadusandluse muutmine toob endaga kaasa teadmatust, tutvustame olulisemaid seaduse muudatusi ning jätame kirjeldamata sisuliselt samaks jäänud punktid. Alates 01. jaanuarist 2007 hakkas kehtima uus Metsaseadus (edaspidi MS) (RTI, 04.07.2006, 30, 232), millega seoses on keskkonnaminister välja andnud mõned uued määrused, millest metsaomaniku jaoks on olulisim ehk „Metsa majandamise eeskiri“ (edaspidi MME) (RTL, 09.01.2007, 2, 16). Uuendused on vajalikud metsa kui ökosüsteemi kaitseks ja säästva majandamise tagamiseks. Kuna seadusandluse muutmine toob endaga kaasa teadmatust, tutvustame olulisemaid seaduse muudatusi ning jätame kirjeldamata sisuliselt samaks jäänud punktid. Metsaseadust ei kohaldata väiksema kui 0,5 hektari suuruse metsamaa lahustüki suhtes (eraldiasuv metsaosa, mida igast küljest ümbritsevad muud kõlvikud kui mets), samuti tee, raudtee, tehnovõrgu ning -rajatise kaitsevööndi suhtes, välja arvatud raadamist käsitlevad sätted (MS, § 4).

Metsamajandamiskava võib koostada kinnisasjade omanike taotluse alusel ühist piiri omavatest kinnisasjadest koosnevate majandamisüksuste kaupa (MS, § 15).

Kaitsemetsaks ei määrata metsa, mis on maaparandussüsteemi eesvoolu, kanali või veejuhtme (kraavid, peakraavid) piiranguvööndis (MS, § 19). Kui metsa kaitsemetsaks määramine piirab oluliselt metsa majandamist, on metsaomanikul õigus taotleda riigilt metsa majandamisel saamata jäänud tulu või täiendavalt tehtud kulude hüvitamist (MS, § 20).

Metsa uuendamisel on metsaomanik kohustatud rakendama metsa uuendamise võtteid ulatuses, mis hiljemalt viis aastat pärast raiet või metsa hukkimist tagab uuenenud metsa (MS, § 24). Metsa uuendamise võtete rakendamine ei ole kohustuslik sinika, karusambla, siirdesoo, madal soo, raba, lubikaloo, osja, tarna, sõnajala, angervaksa ja lodu kasvukohatüüpides (MME, § 14). Metsa võib uuendada ainult metsakasvukohatüübile sobivate puuliikidega (MME, lisa 2).

Kui metsa uuendamise võtete rakendamine on kohustuslik, kuid metsaomanik ei ole neid kahe aasta jooksul pärast metsaosa hukkimist või raiet rakendanud ning metsa uuendamise võtete rakendamise tähtaega pole pikendatud või kui hukkunud metsaosa või raiesmik pole metsakasvukohatüübile sobivate puuliikidega viie aasta jooksul uuenenud ning metsa uuenemise tähtaega pole pikendatud, teeb kinnisasja asukohajärgne keskkonnateenistus metsaomanikule ettekirjutuse uuendamise võtete rakendamiseks. Ettekirjutus tehakse metsaomanikule teatavaks allkirja vastu või toimetatakse kätte väljastustega tähtkirjaga. Kui ettekirjutus ei ole selles märgitud tähtajaks täidetud, rakendab kinnisasja asukohajärgne keskkonnateenistus sunnivahendit. Kui kinnisasja asukohajärgne keskkonnateenistus rakendab sunnivahendina sunniraha, on sunniraha ülemmäär 20 000 krooni ühe hektari kohta. Kinnisasja võõrandamise korral läheb hukkunud metsaosa või raiesmiku uuendamise kohustus üle kinnisasja uuele omanikule, kujuures

käesolevas paragrahvis sätestatud uuendamistähtaegu arvutatakse kinnisasjal asuva metsaosa hukkimisest või metsa raiest arvates. (MS, § 25)

Tagatisraha suuruse määramise, tagatisraha tasumise, vähendamise ja vabastamise ning tagatisraha arvelt kulutuste hüvitamise ja tagatisrahalt intressi maksmise korra kehtestab keskkonnaminister

Tagatisraha metsa uuendamise tagamiseks on palju eelvust tekitanud teema. Hetkesisuga on metsaseaduses välja toodud, et metsa uuendamise kohustuse täitmise tagamiseks on lageraiet kavandav metsaomanik kohustatud tasuma metsa uuendamise tagatisraha, kui (MS, § 26):

1) tema suhtes on kohaldatud väärteo- või kriminaalkaristust puude või põõsaste ebaseadusliku raie eest või metsa uuendamise nõuete rikkumise eest ja andmed selle kohta ei ole karistusregistrist kustutatud; 2) ta on esitanud metsateatise lageraie tegemiseks langil pindalaga üle kahe hektari ja uuendatav mets kuulub metsatüüpi, mille puhul tagatisraha tasumine on kohustuslik (sinilille kuusikud, jänesekapsa kuusikud ning jänesekapsa-mustika kuusikud).

3) ta on esitanud metsateatise lageraie tegemiseks langil, mis piirneb samal kinnisasjal asuva uuenemata raiesmikuga, mille puhul on metsa uuendamise võtete rakendamine kohustuslik, ning kavandatava lageraielangi ja raiesmiku kogupindala on suurem kui kaks hektarit ja uuendatav mets kuulub metsatüüpi, mille puhul tagatisraha tasumine on kohustuslik.

Tagatisraha suuruse määramise, tagatisraha tasumise, vähendamise ja vabastamise ning tagatisraha arvelt kulutuste hüvitamise ja tagatisrahalt intressi maksmise korra kehtestab keskkonnaminister määrusega (MS, § 26). Lageraie korral on kohustus jätta elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikud puud või nende säilinud püstiseisvad osad tüvepuidu kogumahuga vähemalt viis tihumeetri ühe hektari kohta (MS, § 29).

Lageraie on lubatud puistus, mis saavutanud raievanuse või küpsusdiameetri (eeldusel, et puistus ei ole viimase 5 aasta jooksul tehtud harvendusraiet). Samuti on lageraie lubatud puistus, mille täius on kuni 30% (MME, § 2). Erinevate omanike kinnistute puhul ei arvestata raiesmiku uuenemise ning minimaalse liitumisaja nõudeid. Minimaalne liitumisaeg on männiga, kuusega või kõvalehtpuuga loodusliku uuenemise või uuendamise korral neli aastat, muudel juhtudel kaks aastat. Raieaastaid ei loeta liitumisaja sisse. (MS, § 29)

Kaitsemetsas võib lageraielangi pindala olla kuni 2 ha, kitsaste (kuni 30 m) lageraielankide nõue kehtib ainult kaitse- ja tulundusmetsa sambliku kasvukohatüübis ja loo kasvukohatüüpides. Tulundusmetsa lageraielangi laius kuni 3 ha lankide puhul ei ole piiratud, üle 3 ha kõigi puistute (ka pehmed lehtpuud) lageraielangi maksimaalne lubatud laius on 100 m. (MS, § 29)

Iga metsas raiet tegev isik on kohustatud tõendama raiumise õigust järgmiste dokumentidega: raieõiguse olemasolu tõendav dokument või töö või teenuse aluseks olev kirjalik leping, kehtiva metsateatise koopia ning isikut tõendav dokument. Nimetatud dokumendid tuleb esitada raiumise seaduslikkust kontrollima volitatud ametiisikule tema nõudmisel. (MS, § 37)

Metsakaitse tagamiseks tuleb toores koorimata okaspuit juhul, kui seda on enam kui kümme tihumeetrit ühe hektari kohta, metsast välja vedada järgmiselt: 1. septembrist kuni 30. aprillini raiutud puit 1. juuniks ning 1. maist kuni 31.

augustini raiutud puit ühe kuu jooksul raie tegemisest arvates. (MS, § 40, MME § 21)

Kirjeldatud muudatused tekitavad ilmselt lisaküsimusi, samuti on mõned punktid seotud konkreetsete määrustega, mille sisu on liiga mahukas ühes artiklis avaldamiseks- seepärast avaldame siinkohal riigiasutuste kontaktandmed, millelt saab Metsaseaduse ning selle rakendusaktide kohta vahetut ning asjatundlikku nõu:

Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus- tegevusvaldkondadeks on metsa inventeerimise, metsamajandamiskavade koostamise, metsa uuendamise ja kaitse korraldamine ning asjaomaste andmekogude pidamine. Kontakttelefon Tartus: 733 9464, Tallinnas: 677 1301. Interneti kodulehekülje aadress: www.metsad.ee

Erametsakeskus- tegevusvaldkond on erametsanduse toetamine. Kontakttelefon: 652 5333. Interneti kodulehekülje aadress: www.eramets.ee

Keskkonnateenistused on piirkondlikud (maakondlikud)- Harjumaa- tel. 672 2972, Hiiumaa- tel. 462 2831, Ida-Virumaa- tel. 332 4401, Jõgevamaa- tel. 776 2410, Järvamaa- tel. 384 8689, Läänemaa- tel. 472 4722, Lääne-Virumaa- tel. 325 8400, Põlvamaa- tel. 799 8198, Pärnumaa- tel. 447 7388, Raplamaa- te. 484 1170, Saaremaa- tel. 452 7777, Tartumaa- tel. 730 2242, Valgamaa- tel. 766 6130, Viljandimaa- tel. 435 5610, Võrumaa- tel. 786 8369. Täpsemad andmed keskkonnaministeeriumi koduleheküljel: www.envir.ee

Tõnu Sepp
Holmen Mets AS

Rohelised Riigikokku!

Käesoleval aastal kandideerivad Riigikogusse uue erakonnana Eestimaa Rohelised. Roheline mõtteviis on jätkusuutlik elu Maal, kus iga inimese jaoks on ruumi ning igal riigil oma koht, kuid ilma keskkonda hoidmata ei ole see enam võimalik. Keskkonnakaitse ei ole ainult looduskaitsealade loomine ja ohustatud liikide säilitamine, vaid tarbijatühiskonna mõjutamine, saastamise ja raiskamise vähendamine.

Suured asjad koosnevad väikestest ja kõrvuti globaalsete probleemidega on väga vaja tegeleda oma Eesti riigi muredega.

Eestimaa Rohelised soovivad, et Eestimaa oleks ühtlaselt taludega kaetud. See on Eesti riigi üks olulisi sisejulgeoleku küsimusi. Kui tööd kohapeal ei ole, siis on maainimesel raske toime tulla. Maaelu ei ole ainult põllumajandus, kuid ilma põllumajanduseta ei ole maaelu. Väiketalude jaoks näeme võimalust otsemüügit mõttetute bürokraatlike piirangute tühistamist. On vaja riiklikult olulisel määral toetada talunike ühistegevust. Näiteks on tänasel päeval juba küllaltki palju mahetalusid, kuid mahetoodangu töötlemine ja müük on siiani lahendamata. Samas uuringutulemuste järgi väga paljud inimesed soovivad osta mahetoitu ja on nõus selle eest ka rohkem maksma.

Riiklikele asutustele (näiteks: haiglad, sõjavägi, koolid) tuleks soodustada toiduainete ostmist Eesti põllumehelt. Ei ole ju mõtet osta Poola kartulit ja sibulat, sest neid saab väga edukalt kasvatada ka Eestis. See annab tööd meie põllumeestele, seega kindlustab elu maal.

Energeetikas oleme täiesti vastu Eesti liitumisele tuumaelektrijaama ehitamisele Leedus. Esiteks on tuumaelektrijaama ehitamise tegelikud kulud 15 aasta pärast täiesti prognoosimatud. Teiseks on tuumajäätmete näol tegemist üliohtlike jäätmetega. Kolmandaks tähendab Leedusse investeerimine, et me viime miljardeid kroone Eestist välja ning halvendame Eesti majanduse konkurentsivõimet. Eestimaa Rohelised soovivad oluliselt vähendada põlevkivielektri osatähtsust. Selleks soovime arendada tuuleelektri tootmist, milleks on meil tuuliste

rannikualade näol olemas piisavalt palju tuult. Soovime ehitada Eestisse 4-5 biogaasi tootmisjaama. Biogaasi saab edukalt ja majanduslikult tasuvalt toota puidust, põhust, pilliroost, heinast jms. Selline tehnoloogia on maailmas olemas. Biogaasi algmaterjali saame koguda kohapealt, mis jälle annab tööd Eesti inimestele.

Rahvas võõrandub võimust, kuigi võim on rahva käes. Tegelikuses saab inimene Riigikogu valida elus ehk 10 korda või veidi enam ja muuta oma eelistusi, keda valida ennast esindama. Kas see on piisav? Ei ole, sest 4 aasta jooksul puuduvad tavakodanikul kättesaadavad võimalused Riigikogu liiget vastutusele võtta või Riigikogu otsuseid vaidlustada. Olukorra muutmiseks on olemas otsedemokraatia, mis tingib osalusdemokraatia kasutamise valitsejate poolt. Otsedemokraatia tähendab, et inimestele antakse võimalus algatada seadusi, kui nad leiavad omale piisavalt toetajaid. Erakonnas Eestimaa Rohelised on vaja erakonnasisese hääletuse läbiviimiseks ruutjuur liikmete arvust liikmete toetusallkirjadega ettepanekut. Seejärel läheb see eelnõu erakonnas hääletamisele. Eelnõu saab toetuse kui selle poolt hääletab vähemalt 50% hääletanud erakonna liikmetest.

Näiteks selleks, et 1000 elanikuga vallas saaks algatada seaduseelnõud, on vaja 32 inimese kokkulepet, 1,4 miljoni elanikuga Eestis on vaja ca 1200 inimese algatust. Elanike poolt algatatud eelnõude hääletamiseks võiks kehtestada aastas 4 tähtaega. Rahvahääletuse tulemus on otsustajatele täitmiseks kohustuslik. Sarnaseid hääletusi saab korraldada kirja teel ja interneti vahendusel ilma suurte kulutusteta.

Need eelpool nimetatud on mõned tähtsamad väljavõtted Eestimaa Roheliste programmist. Ja veel kord: roheline mõtteviis ei ole hetkeline parteipoliitika, vaid maailmavaade, aukartus elu ees ja eluterve keskkonna jätmise järeltulevatele põlvkondadele.

Tulge valima!

Lugupidamisega,
Targo Pikk mets
Erakond Eestimaa Rohelised
Pärnumaa kandidaat nr. 1068

Ristsõna nr.58/1

V.TAMM

													1	2	3	4					5	6	6a		7			8	
													9				10		11					12					
													13		14			14a			15						15a		
													16				17			18				19	20		21	22	
													23							24		25		26			27		28
													29				30		31							32			33
34	35	36			37	38								39	40				41	42		43			44				
45				46				47	48	49			50			51	52			53									
54				55		56						57	58			59			60		61	62							
63		64		65		66					67			68		68a								69					
				70		71		71a		72	73				74	75	76							77					
	78		79		80		81	82		83	84			84a	85			86					87						
88						89	90		91			92	93			94	95			95a			96						
			97	98		99												100				101							
102					103						104		105	106			107		108	109					110				
111		112						113						114		115													
116					117				118				119		120										121				
	122			123	124			125	126	127		128						129		130				131	132	133			

Horisontaal: 1.Lesk. 7....mees. 9.Põhja süvendaja. 11.mees, kes luges ette EWR iseseisvusdeklaratsiooni Pärnus, en+n. 13.EWR riigipea 1924. 14-a E jõumees, kellele Iraani šahh kinkis 2 kaamelit, in+n. 15-a.Hitleri Saksamaa väegrupp. 16.Haruldus. 19.N nimi. 23. 50+51. 24. Linn Venemaal. 25.Nahua. 29.Kaunvili. 31.endine Kihnu kunstnik. 32.Kurbmäng teatris. 33.Vanuse. 33.Leedu k maakond. 39.Am.armee tähis. 40.Tee lad.k. 42.Gilberti tähis. 45.Ranna võrkpallur. 46.Saar Aadria meres. 47.Asula Lätis. 51.Isik. asesõna. 52."Uus Eesti" (ajal Am.) 53.Abel Ervin. 54.Järjestikused tähed. 55.Jahvatuse kõrvalprodukt. 56.Postiindeks. 57....maa (kirjastus). 58.Isadus. 63.Uljaspäid nim 67.Uimasti. 68-a.Öpperuum. 69.Baarium. 70.Eesti Kunsti Akadeemia. 71.Asula L-Kanadas. 74.Teadus mõtlemise vormidest ja seadustest. 77.Ladina ei. 78.Erinevad kaashäälid. 81.Argoon. 83...direktor. 85.Isikuline asesõna. 86.Ühte rahvapilli. 88.Asula Tšaadis. 90....võitu. 91.Poeg. 92.Iluaed. 95-a. Parmasto Erast. +96.Einseln Aleksander. 98.M nimi. 99.Nelitahukas. 100.Riidesort. 101.Hõbe. 102.Ühesugused. 103.Seadusandlik. 107.Keskaegne kaupmeeste ühendus. 110.Kr. täht. 111.Müts. 113.Komponent. 114.Vana säilitav. 116.A... kiudaine. 118.Suurem hulk. 120.Keldi preester. 121.Roos. 122.Ignoreerima. 125.Poolvedel. 129.Inimahv. 130.Kalasadam Eestis.

Vertikaal: 2.E muinasmaakond. 3.koht Järvemaal, Albu v. 4....oraator. 5...o, põllumajanduslik. 6-a.eesti Kütus+süsinik. 7.Raba ujula. 10.noot. 12.Apteegi riist. 14-a.Laht Liguuria meres. 17...soe. 18.Õhuhoovus. 20...k, sulg. 21.Erinevad kaashäälid. 22.Automark. 24.tähtis linn Indias. 25.Ameriitsium. 26.Vanameelne. 27.Kaaslane kogu eluks. 28...tama, kuumas leilis vihtlema. 30...p, kummifirma. 34.koera tõug. 35.Aasta 2006 puu. 36.Mõõtühikute süsteem. 37.teatud käsitööde. 38.On ingl.k. 41.Kaitseehitis. 43.Hulk. 44.Opteerinu. 48.Nuikapsas. 49.Rüütli apteek. 50.Paks külm võrtsikaste. 56.Mõiste jalgpallist. 58."Aja...". 59.Elektrokaardiogramm. 60.Tugevam sugupool. 61.Kr. täht. 62.Paha viirus. 64.Katse-, uurimisruum. 65.N nimi. 66.Detsiaartähis. 72.Indrek Sei. 73.Selles aines puudub sool. 75.Sulaspoisi unistus. 76.Jõgi Saksamaa. 78.hoiule. 79.E näitleja in+n. 80.relva... 82.Seadis, mis hoiab töödeldavad esemed paigal. 84... kaabel. 84-a.Soomusrongi ülem, in+n. 87.Nano+amper. 88.Koeratõug. 89.Millegi ealine. 91"... tänava poisid". 93.Hüljatu. 94...ma, reastama. 95-a.Talvine külaline. 97.4047m². 98.koht Põlvemaal, Kanepi v. 100...tool. 104.Aade. 106.Naatrium. 108.Apaatne. 109...-Abuli mägi (Gruusias). 112.Kahjulik putukas. 113....am, Am. lambitootja. 115.Mõistus. 117.neo August. 119.Kompanii. 123...n, ava seimas. 124.Joonistustarvik. 125.Ühesugused. 127...poot, hirmuvalitseja. 128"...maailm". 129.kogused. 131.Keemiline hõõglamp. 132.Lennu. 133.Makro vastand.

Lahenduslause:124,72,55,43 104,6,57,133,95,47,18,92,74,62 116,122,24 126,68,9,65,15 31,117
26,14,129,63,12,120?

Ristsõna nr 57/10 vastus: Priit Toomits, andrus Laaniste, Jaakko Nuutila, Martti Lehtinen, Ene Ojaveski

Õigesti vastasid: Evi Luur (10), Tiina Lipp(5), Ain Soome(10), Aita Pikkmeets(10), Leili Truus(10), Sirje Ardan(10), Talvi Iljina(10), Jaan Viita(10), Nora Tammeaar(10), Salme Pärn(10), Kalju Koit(10)

HEAD LAHENDAMIST! Saatke vastused teele 15-ndaks kuupäevaks lehe lõpus olevatele kontaktidele.

Uus aasta on alanud ning tahaks tänada neid edukaid ristsõnade lahendajaid, kes eelmisel aastal vapralt kõik pakutud ülesanded lahendasid. Vallavalitsuse poolt kõigile neile jälle ristsõnaraamat ning ristsõnade koostaja poolt edukatele lahendajatele diplom.

Jumalateenistused Mihkli koguduses		LEO FRIEDRICHSON 03.01.2007
25.02	kell 11. ⁰⁰	Vabariigi aastapäeva jumalateenistus
04.03	kell 11. ⁰⁰	Jumalateenistus armulauaga
	kell 14. ⁰⁰	Palvetund Koonga raamatukogus
11.03	kell 11. ⁰⁰	Jumalateenistus
18.03	kell 11. ⁰⁰	Jumalateenistus
	kell 14. ⁰⁰	Palvetund Koonga raamatukogus
25.03	kell 11. ⁰⁰	Jumalateenistus armulauaga
01.04	kell 11. ⁰⁰	Palmipuudepüha jumalateenistus armulauaga
	kell 14. ⁰⁰	Palvetund Koonga raamatukogus
05.04	kell 11. ⁰⁰	Suur Neljapäeva jumalateenistus armulauaga
06.04	kell 11. ⁰⁰	Suur Reede jumalateenistus
08.04	kell 11. ⁰⁰	Kristuse ülestõusmispüha jumalateenistus armulauaga
☎ 564 0300; 445 7599		MARTEN KÄRNER 13.02.2007
		Kellel on kodus kasutult seisvaid suuski ja on need nõus ära andma koolile, palun teatada tel. 5205359 Kristi Kangur

Õnnitleme veebruarikuu sünnipäevalapsi! <table style="width: 100%;"> <tr> <td>VAIKE HEINOLA</td> <td></td> <td>81</td> </tr> <tr> <td>LIISA LAUR</td> <td></td> <td>81</td> </tr> <tr> <td>ERIKA LUIGE</td> <td></td> <td>65</td> </tr> <tr> <td>MADLEN VALDRE</td> <td></td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>VAIKE KONTUS</td> <td></td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>AADO LUUR</td> <td></td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>SILVA SÖRMUS</td> <td></td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>JÜRI BOLITŠENKO</td> <td></td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>ROSEMARIE HARTWICH</td> <td></td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>ARVO KALDE</td> <td></td> <td>50</td> </tr> </table>	VAIKE HEINOLA		81	LIISA LAUR		81	ERIKA LUIGE		65	MADLEN VALDRE		60	VAIKE KONTUS		60	AADO LUUR		55	SILVA SÖRMUS		55	JÜRI BOLITŠENKO		50	ROSEMARIE HARTWICH		50	ARVO KALDE		50	<i>Tormilt võtke tiivad, merelt mõtte, kaljult kindluse, tammepuult tervise ja jõu.</i> Mai Berecki Erika Luige Silva Sõrmus Leelia Siimer Jorma Silm Õnnitleme veebruarikuu sünnipäevalapsi! Pikavere Küla Selts	Tänuavaldus! Tahan tänada naabrimeest Gennadi Liiva mõistva suhtumise eest vanainimesesse. Minu hoov on alati lumest puhas. Siiralt tänades, Elvi Täpsustus Eelmises numbris avaldatud sotsiaaltoetuste muudatustest on saatnud valla lehele Sotsiaalministeeriumi pressiesindaja Katrin Pärnmäe tel. 626 9321
VAIKE HEINOLA		81																														
LIISA LAUR		81																														
ERIKA LUIGE		65																														
MADLEN VALDRE		60																														
VAIKE KONTUS		60																														
AADO LUUR		55																														
SILVA SÖRMUS		55																														
JÜRI BOLITŠENKO		50																														
ROSEMARIE HARTWICH		50																														
ARVO KALDE		50																														

RIIGIKOGU VALIMISED 26. - 28.02. - toimub eelhääletamine. Valimisjaoskondades algab hääletamine kell 12.00 ja lõpeb kell 20.00. Elektrooniline hääletamine algab 26.02. kell 9.00 ja kestab ööpäevaringselt kuni 28.02. kella 20.00-ni. 04.03. on valimispäev. Hääletamine toimub ajavahemikus 9.00 - 20.00. Toimub ka kodus hääletamine. Kell 19.00 alustab jaoskonnakomisjon eelhääletamisel antud ja maakonna valimiskomisjon alaliselt välisriigis elavate valijate hääle lugemist. Tulemusi ei avaldata enne 20.00. Koonga valla valimisjaoskonnad asuvad Koongas, Lõpel ja Oidremaal.	<i>Tunde taas lööb aegade kell, alles jääb mälestus hea ja hell...</i> HELMİ LAUR 17.02.2007

AMETLIKUD ANDMED

Koonga valla elanike arv 01.01.2007.a. seisuga oli rahvastikuregistri andmetel 1330, nendest naisi 643 ja mehi 687.

2006 aastal sündis 12 uut kodanikku. Neist 4 tüdrukut ja 8 poissi.

Suri 28 elanikku. Neist 16 naist ja 12 meest.

Kõige vanem valla kodanik 01.jaanuari seisuga on 97 aastane.

Koonga valla elanikuks registreeris end 2006 aastal 18 inimest.

Lahkus mujale 63 inimest.

01.septembril asus esimesse klassi Koonga Põhikoolis 5 last ja Lõpe Põhikoolis 3 last.

Elanike koguarv võrreldes 01.01.2006.a. seisuga vähenes 74 inimese võrra.

MEENUTUSI KESK-NORRAST/ 8

21.augustil alustasime sõitu 8.30 Euroopa kõrgemale mägiplatoole. Vaatasime ära Foringfossi kose, mis on 145 m kõrge. Edasi tõusime mööda kaljuteid ühe km kõrgusele Hardanervidda mägiplatoole. Seal ei kasva ühtki puud ega põõsast, aga tundub, et seal kasvavad metsmarjad: arvasime, et pohlad, mustikad, sinikad. Meie seisma ei jäänud, aga autod seisisid ja inimesed käisid ämbritega ringi ja korjasid. Korraks pidime meiegi peatuma, sest üle tee jalutas kitsekari.

Kui jõudsime DRAMMENI linnakämpingusse, jätsime oma kompsud sinna ja ise sõitsime OSLOSSE. Kõigepealt külastasime Vigelandi parki- see on suur haljasala, kus pered käivad piknikke

pidamas, noored sõidavad ruladega ja niisama jalutatakse. Park ise on väga ilus, palju lilli, puid, põõsaid. Tähelepanu köidab selles pargis pronksist alasti inimkujudega ääristatud kõnnitee. Kokku on seal 58 kuju- naised, lapsed, mehed. Edasi minnes kõrgub samm, mis koosneb 121 inimkujust. Veel edasi on inimkujudest eluratas- seda nimetatakse igaviku sümboliks (*ülemisel pildil*).

Pargist jalutasime edasi linna. Käisime ära kuningalossi juures, tahtsime tunnimehega pilti teha, aga tema meid päris kõrvale ei lubanud, näitas käega, kus me seisma pidime jääma (*pildil*→).

Vaadatud sai suurte sammastega kaasaegne parlamendihoone.

Jalakäijate tänaval sattusime mustlaskontserdile ja kus oli alles mustlasi, giid hoiatas kohe, et kotid seljatagant ära. Meiega õnneks midagi ei juhtunud. Sellel tänaval kohtasime veel igasuguseid muusikuid.

Palju on linnas välikohvikuid. Üllatas aga see, et tänavad olid nii räpased. Kõikvõimalikke pabereid, papptopsikuid jm. rämpsud olid kõik kohad täis. Lausa jube! Selle päeva ilusad muljed rikkus viimane vaatepilt küll ära.

22.augusti hommikul hakkasime taas kodu poole liikuma. 550 km tuli maha sõita, et jõuda õhtuks laevale jõuda.

12.30.Tegime oma viimased ostud NORRA piiril ja jätsime huvasti bussijuhtidega, kes meid kannatlikult mööda Norrat sõidutasid. Edasi juba järgmise bussiga rootsi sadamas ning varsti SILJA FESTIVALi pardal. Ilm oli ilus ja meri rahulik, sõit võis alata.

23.augusti hommik tervitas meid Turu sadamas üsna tuuliselt. Sõidame Helsingisse. Sealgi tegime ekskursiooni Sibeliuse ausamba juurde ja käisime ära kivisse raiutud kirikus.

Viimane laevasõit möödus ka rahulikult ja juba randusimegi Tallinnas. Algas viimane bussisõit Pärnu poole. Tuttav tee läks ruttu ja juba hakkasidki esimesed reisikaaslased oma kompe otsima ning läinud nad olidki...

Pärnus sai buss tühjaks ja enamusel olid veel need viimased kilomeetrid sõita mõtteid mõlgutades et külas on hea, aga kodus veelgi parem!

Oli üks imeline reis. Minu tänusõnad Koonga Vallavalitsusele, toredatele reisikaaslastele, fantastilistele bussijuhtidele ja mõnusatele reisijuhtidele.

(Lõpp)

